

Izjava vseh podeljencev, sredo in petek. Velja za celotno leto 30. let, za pol leta 15. let, za mesec 7. let, za en mesec 2. let, za en teden 1. let. Naročila se sprejemajo vsak dan, s ponedeljkom pa se tako, da poteka rok naročila ob koncu meseca. Posamezniki naročajo 20 st. — Uredništvo in uprava: Trst, via delle Zudecche str. 3. Telefon 19-50 in 588. — Dopisnice se pošiljajo na uredništvo. Nepravilna pisma se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone 67 mm. Finančni oglasi po 1 liru; osminice, zahvale, postane, vabila po 80 stot. — Trgovski in obrtniški oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. — Oglase sprejema Informativni oddelček „Dela“.

DELO

Nacionalisti govore proti komunizmu kakor da je sad želje in volje posameznikov. Oni nočejo razumeti, da je komunizem orjaško zgodovinsko socialno gibanje, proletarskih mas, ki mora prej ali slej zmagati.

V TRSTU, sredo 8. decembra 1920.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE V JULJSKI BENEČIJI

Leto I. - Štev. 82.

PRED STRANKINIM KONGRESOM

RAZKOL ALI UDRUŽENJE

(Pis. I. R.) - (Konec)

Skoro vse socialistične in socialno-demokratske stranke, ki so bile združene v Drugi Internacionali, so pozabile na temeljne nauke marksizma. Internacionalizem teh strank je postal, zlasti v zadnjih letih, le prazna formula s katero so premnogokrat prikrivale svoje socialno-patriotične tendence. Mesto revolucionarne akcije proletarskih mas je zavzel prazni demokratski reformizem, ki si je domišljal, da je mogoče izpremeniti družabni red potoma parlamentarne akcije delavskih poslancev in potoma malih reform, ki naj bi polagoma in brez vsakega večjega truda odvzele kapitalizmu kos za kosom od njegove moči. Resnični revolucionarji in gojitelji marksizma so imeli premnogokrat občutek, da je postala druga Internacionala le veliki volilni aparat, kojega edina naloga je bila ta, da doseže večino v meščanskih državnih ustanovah. Meščanska demokracija je prešla v mezek in v krge druge internacionale. Z demokratskimi lažnjivimi nauki buržoazije je postal last druge internacionale oni socialni patriotizem, ki je v l. 1914 učil proletarijat, da je njegovo mesto v bojnih vrstah militarizma, da je njegova dolžnost marširati pod komando buržoaznih častnikov proti svojim drugorodnim tovaršim in sotrpomom, da mora moriti in se biti za domovino onega kapitalizma, ki ga je izkoriščal in ga še danes izkorišča.

Uspehi socialno-patriotične taktike strank, ki so bile učlanjene v drugi internacionali so nam pač znani in so dokaj žalostni. Branili so kapitalistične ustanove proti revolucionarnemu gibanju proletarskih mas ne le tam, kjer so šli socialno-patriotični voditelji sodelovati v vlade skupno z meščanskimi ministri, marveč tudi v onih državah, v katerih so dobili socialni demokrate vlade in oblast popolnoma v svoje roke. Leta in leta so učili socialni demokrate, da bodo nastopili proti nergični reform v socialističnem smislu, kakoj ko dobe večino v parlamentih in vlado v svoje roke. Ko se je to zgodilo, se niso razlikovale njihove vlade niti za las od meščanskih vlad in mesto boja proti kapitalizmu so vodile v delavskem imenu boj proti proletarijatu. In zgodilo se je tudi ob tej priliki, da je bil sluga slabši od gospodarja.

Komunisti hočejo iztegniti to zaloge iz proletarskih vrst. Oni hočejo odvrtni proletarijat od lažnjivih nauk meščanskega demokratizma in hočejo ustvariti organizacijo, ki bo v gotovem trenutku sposobna, da s silo prevzame oblast v svoje roke, da uvede proletarsko diktaturo katere naloga bo, kakor na Ruskem, da udelevi na razvalinah kapitalističnega gospodarstva z ustvarjajočo silo proletarijata, ki vse zmore, komunizem.

Da se to zgodi, se mora izčistiti stranka, ki hočejo pristopiti tretji internacionali, vseh reformističnih, socialno-patriotičnih in socialno-demokratskih elementov. Te svoje dolžnosti se zavedajo tako živo, da v slučaju, da se jim ne bi posrečilo izvršiti v svojih dosedanjih strankah tega izčiščenja, so pripravljani se od teh elementov ločiti v kolikor vedo predobro, da ni mogoče z njimi nobenega skupnega dela.

To delo, delo izčiščenja, pa ni lahko. Vse stranke, ki so bile učlanjene v drugi internacionali, so bile več ali manj socialno-demokratske ne le po imenu, marveč, in to je poglavito, po duhu, ki je v njih vladal. Tudi one stranke, kakor n. pr. italijanska in srbska socialistična stranka, ki ste bili v drugi internacionali na skrajni levi, so bile po duhu socialno-demokratske. Zato ni dovolj, da pošljejo ven iz svoje srede te stranke, le nekatere nevarne socialno-demokratske elemente, marveč je potrebno, da izčisti vse one socialno-demokratski duh, ki v takih strankah še nedvomno obstoji. Tretja Internacionala mora biti čista, res politična internacionala in ne sme se zgoditi, da bi bili v njej elementi, ki bi jim bilo mogoče, da naredijo iz nje kakor iz druge internacionale, izdajico proletarijata, izdajico socializma.

Tudi v naših vrstah vlada sentimentalizem. Treba je samo živeti med proletarijatom pa se kaj kmalu spozna kako zna biti tu proletarijat sentimentalčen, kako težko mu je pri sručenju, kadar je prisiljen govoriti rezko in odkrito in zlasti, kadar je prisiljen, da se loči od oseb s katerimi je delal in živel dolgo vrsto let. Toda višji interesi boja pa njegovo osvoboditev morajo prisiliti, da umolkne srce in, da govori razum. Ti interesi zahtevajo danes od njega, da si ustvari svojo bojno organizacijo preko vseh sentimentalizmov, preko vseh prijateljev. Stranka mora biti čista in homogena. Število njenih članov ni vseeno. Ali več nego od kolikosti članov, moramo imeti obzir od kakovosti stranke. Zakaj moč stranke ni v številu članov, marveč v njeni rečni sposobnosti in v njeni pripravi za delo, za nalogo, ki jo hoče izvršiti. Stranka ne sme biti volilni odbor, ki jo gledal le na to, da pridobi pri volitvah le kolikor mogoče največ glasov. Ako ne verjamemo v meščanski demokratizem, ako ne verjamemo, da je mogoče udeležiti komunizem potoma demokratskih ustanov sedanjih držav, tedaj nam mora biti število naših poslancev le postranska stvar. Vazno je, da razširimo svoje nauke strogo in brez vsakega vodilnega oportunizma. In je zlasti važno usposobiti proletarijat v teh naukih na način, da se ne bo pustil več izdati v slučaju, da bi njegovi voditelji hoteli to storiti.

Iz vseh teh razlogov ne moremo sprejeti načel in taktike sodrugov, ki so se zbrali v Reggio Emilia, ker so ona načela socialno-demokratska in ker hočemo, da morajo oni sodrugovi ven iz stranke. Ne moremo se strinjati niti s predlogi frakcije socialističnih komunistov, ker hočejo oni ohraniti v stranki

sedanjo zmes, ki ustvarja v stranki dve duši in, ki hoče združiti drugo in tretjo internacionalo. Smo zato, da dobi stranka ime komunistične stranke ne le formelo, marveč hočemo, da bo to ime tudi dejansko označilo stranko, ki mora biti v vseh ozirih komunistična po taktiki in načelih. Zato se strinjamo popolnoma, kakor so naši čitatelji že gotovo spoznali, s frakcijo čistih komunistov, ki so pred kratkim poročali v Imoli.

Nekaj sodrugov v Imoli, med katerimi je tudi poslanec Graziadei, delajo na to, da bi združili vse komuniste v eno samo frakcijo. One, ki hočejo le deloma in one, ki hočejo popolnoma očistiti stranko. Nimamo nič proti temu. Le to si želimo, da bi se na kongresu v Firenci pojmi izčistili in da bi spoznali vsi sodrugovi, da ni mogoče več skupnega bivanja socialnih demokratov s komunisti. Raje se ločimo prijateljski in pojdemo vsak svojo pot, ki nam je sojena. Bolj bomo koristili proletarijatu tako kakor pa s tem, da imamo oboji eno in isto izkaznico, ki danes ne more biti več znak skupnosti. Trenutek je važen in usodepoln, v takih trenutkih je na mestu odločnost in pogum. Bodimo odkritosrčni in pogumni, ne zabujmo, da nas je Druga Internacionala izdala in da moramo ustvariti v Tretji Internacionali pogoje, po katerih bo vsako izdajstvo onemogočeno. Zato mora biti ta naša nova internacionala čista in komunistična.

Prvi kmečki sovjet v Italiji

PRAVISDOMINI, 6. Ker jim niso gospodarji dovolj odgovorili na stavljenе zahteve, so poljedelski delavci odbili vsako razmerje z delodajalci, dokler se slednji ne uklonejo. — Na večeršnjem svojem zborovanju so delavci-koloni in najemniki glasovali za dnevni red, v katerem obojsaj sramotno in fevdalsko zadržanje lastnikov zemlje — samo po besedi in sklenjeno, da se zaupa glavno upravo kolonij kmečkemu svetu (sovjetu), izvoljenemu od poljedelskih delavcev te občine, ki bo prevzel tudi frakcije agitacijskega odbora.

VOLITVE V JULJSKI BENEČIJI SE VRSIJO V MARCU.

RIM, 7. Včeraj se je senator Salata pogovarjal z Gioiittijem o predložitvi aneksiji Juljske Benečije. Uradni krogi zatrjujejo, da se prelože politične volitve v Tridentinski Benečiji, ki so bile določene za mesec december in januar na mesec marec. Potemtakem se bodo volitve v zasedenih pokrajinah, na Tridentinskem in v Juljski Benečiji vršile prvih dni meseca marca.

ITALIJANSKI TORPEDNI LOVEC ZBEŽAL K D'ANNUNZIJU.

RIM, 7. Včeraj je zbežal torpedni lovec »Bronzetti« v Reko. Dogodek se je izvršil takole: Torpedni lovec je pripadal pomorskim enotam, ki opravljajo blokado v vodovju otoka Čreza. Njegovo moštvo, Sicilijanci in Kalabrezi najmlajših letnikov, se je dalo kaj kmalu pridobiti za D'Annunzijevo stvar, medtem ko so častniki ostali zvesti vladnim poveljem. Ko so včeraj jutraj častniki sedeli pri zajtrku, jih skupina pomorščakov nepričakovano napade in zveže. Poveljstvo nad ladjo je prevzel najstarejši podčastnik, ki je dal povelje, da odplove ladja v Reko. D'Annunzijevi legijonarji so sprejeli pomorjare ubežnike z največjim navdušenjem. Na ladjo je prišel poslanec Borrese in je skušal pridobiti tudi častnike za reško stvar. Toda slednji se niso pustili pregovoriti in so zahtevali, da se jih osvobodijo oklepov in da se jim vrne ladjo. Moštvo je sicer odvezalo svoje častnike, a jih tudi prisililo, da ostanejo na ladjskem krovu.

Kmalu za tem je prišel tudi D'Annunzio na lice mesta. S svojimi prostovoljci je pokleknil pred pomorjari novodošle ladje in govoril pozdravni govor, ki je končal ob splošnih klicih »smrt Millu«, »pojdemo v Split« in »pojdemo v Rim«.

Nato je D'Annunzio stopil na ladjo, da pridobi oficije; vsa njegova pripravljanja so ostala brezuspešna, kajti slednji so zahtevali, da se jih osvobodijo.

JUNAŠTVO D'ANNUNZIJEVH LEGIJONARJEV.

ZAGREB, 5. Zagrebški »Hrvat« je prejel iz Bakra sledeče: Veliko nezadovoljnost med jugoslovanskimi prebivalstvom Sušaka in okolice povzročajo D'Annunzijevi ardit, ki uničujejo železniško progso Sušak — pristanišče Baroš, ki pripada Jugoslaviji. Do sedaj so ardit uničili del železniške proge, katere spaja sv. Kozmo s Sušakom, in odnesli iz pristanišča Baroš vsa moderna dvigala. V navedenem pristanišču so uničili tudi nekatere glavne dele premičnega mosta. Občinstvo vznemirja tudi namera arditov, da razrušijo z minami predor, ki spaja reško železniško progso z ono pristanišča Baroš.

„Mir na vseh frontah“

LONDON, 6. (S.) Radijbrzojavka iz Moskve podaja vojaško sporočilo, ki naznanja mir na vseh frontah.

CICERIN PROTI ANGLIJI.

PARIZ, 6. Angleško zunanje ministrstvo je prejelo dne 1. decembra od Cicerina brezlično brzojavko, v kateri se sovjetska vlada hudobito pritožuje proti zavlačevanju sklenitve trgovinske pogodbe s strani Anglije. Sovjetska vlada se pritožuje tudi proti pretiranim zahtevam, ki jih je sestavila Anglija, n. pr. glede odobritve osobia ruske delegacije in o ruski politiki. Nazadnje vprašuje Cicerin v ostrem tonu, ali želi zaključiti trgovinsko

pogodbo, kajti v nasprotnem slučaju bi bila Krasinova mislija v Londonu brezpredmetna.

AMERIŠKA TRGOVINA Z RUSIJO.

WASHINGTON, 6. Wanderlip, ki se je povrnil iz Rusije, je izjavil zastopnikom tiskarske, da je šel v Rusijo iz lastnega nagiba in da ni vplival novi predsednik Warren Harding nič na njegov sklep, da pojde v Rusijo. Wanderlip je rekel tudi, da je ruska vlada podpisala pogodbo, s katero se obvezuje, da kupi v Ameriki blaga za tri milijone dolarjev na leto, katero blago bo plačala v surovinah, in posebno s srebrom, platinom, kožuvinom itd. Wanderlip je še izjavil, da se v kratkem zboljšajo tudi prometna sredstva med Ameriko in Rusijo. Ameriškim ladjam bo mogoče prevažati rusko blago iz azijskih pristanišč ob Tihem oceanu v pristanišča na zapadni obali Zedinjenih držav.

RUSKE ČETE ZASEDELE OD POLJAKOV ZAPUŠČENO VAS.

DUNAJ, 6. (L. W.) Iz Moskve brzojavljajo: V odseku Husiatin smo zasedli vas Kuznin, katero so Poljaki zapustili; na vseh drugih frontah mir in zastoj bojev.

BOLJŠEVIKI NAPREDUJEJO V VOLINIJI.

DUNAJ, 6. (L. W.) Neka radijbrzojavka iz Moskve sporoča: Na zapadni fronti, 12 verst južnovzhodno od Drise smo dosegli novo primerno črto. 20 verst severozapadno in 25 verst južnovzhodno od Sluzka, brezposlombni boji z ostanki Balahovičeve armade.

KONFLIKT Z JAPONSKO.

VLADIVOSTOK, 4. (S.) Zdi se, da je boljševisko-japonska kriza zelo blizu. Japonci so odločni, da preprečijo zmanjšanje cesarstva, zakona in reda. V okraju Prijamur so dale oblasti v Čiti svojim podrejenim povelje, da si prilastijo železnico.

Austrijski kovinarji zasedejo tovarne

DUNAJ, 6. (L. W.) 100.000 kovinarjev zahteva minimalno mezdo 1500 K tedensko. — Industrijski ponujajo komaj 900 kron in z različnimi pretvezami grozijo, da zaprejo tovarne n zlasti one avtomobilov, kakor »Fiat« v Floridsdorfu in še druge. 9000 delavcev je bilo že odpuščenih. Domes, tajnik kovinarske zveze pravi, da industrijski očividno namečujejo splošni izpor; radi tega grozijo obupni delavci z napadom na tovarne, da jih zavzamejo v posest, kakor se je to napravilo v Italiji.

Popolne so demonstrirajoči kovinarji metali kamene proti avtomobilu, v katerem sta sedela francoski general Hallier in njegova soproga. Ta je bila od kristalnih drobec ranjena pod ocesom. — Vlada je takoj izrazila svoje obžalovanje radi tega incidenta.

STAVKA DRŽAVNIH USLUŽBENCEV V NEMŠKI AVSTRIJI.

DUNAJ, 6. (L. W.) Stavka nekaterih kategorij državnih uradnikov se je začela. Mnogo uradov je zaprtih. Carinski uradniki se omejujejo na carinsko odpravljanje živinskih predmetov. Tudi med policijskimi stražniki in med žandarji se razvija živahno gibanje. Govori se, da je verjetna stavka 60.000 uradnikov, ki naj bi se začela jutri. Krščansko-socialna vlada kaže veliko brezbriznost, obenem nagovarja uradnike, da se vrnejo na delo.

Položaj v Španiji

MADRID, 6. Pogreb poslanca Leyreta v Barceloni je bil veličasten. Sindikalisti so poskusili, da inscenirajo politično manifestacijo. Policija se je uprla in prišlo je do različnih prask. Splošna stavka se nadaljuje. Tkski delavci iz celega kraljevstva so zapustili delo. Spopadi med policijo in sindikalisti postajajo zmeraj bolj pogosti; mnogo je ranjenih.

V Siviliji je eksplodirala bomba pred hišo ladjedelničarja Ibarro. Trije vojaki, ki so šli tam mimo so ranjeni; eden je pozneje umrl v bolnici.

VOLITVE V ŠPANIJU.

MADRID, 5. Nemiri in stavke se nadaljujejo. Včeraj popoldne je prišlo do krvavih pouličnih spopadov, pri katerih so obeležali mrtvi 3 sindikalisti in 2 orožnika. Vsed odločnega nastopa in agitacije socializmov, je kralj podpisal naredbo, na podlagi katere se ustavi zborovalno pravico v volilne svrhe. Ustavodajne volitve se vršijo 19. t. m. Socialisti so najprej sklenili, da se držijo volitev, a nato so se odločili, da postavijo svoje kandidate v industrijskih središčih in na deželi. Pričakujejo sijajne zmage.

KRITIČNI POLOŽAJ NA PIRENEJSKEM POLUTOKU.

MADRID, 5. Položaj v Barceloni je jako napet. Gubernerjevo obnašanje povzroča med delavskim razredom največji odpor. Povsod primanjkuje kruha in vsakdanjih potrebščin. Industrija in trgovina poivate. Pristaniška dela in prevozi so uknjeni. Po mestu krožijo močni vojski in policijski oddelki in pogostoma pride do krvavih spopadov. Oblast vlačí številne socialiste v zapore. Enaki prizori se nudijo po vsej pokrajini. V Siviliji, Saragosi, Pamploni, v Oviedu, Valenciji, Turbi in v celi Katalaniji primanjkuje kruha in mesa. Ministrstvo v Madridu zboruje neuporne, ne da bi ukrenilo kaj posebnega in nujno potrebnega. Omejuje se na naredbe, da se povsod brezobzirno potlačijo vsakršni nemiri. — Zastopniki delavskih organizacij so sklenili za celo Španijo splošno stavko, ki začne jutri in bo trajala do nedoločenega dne. Tudi poročila iz Portugalske javljajo o enakih tamkajšnjih nemirih.

ANTANTNE GROŽNJE PROTI GRČIJI.

PARIZ, 6. Agencija Havas poroča iz Londona, da bo antanta odtegnila vsakršno politično in finančno podporo Grčiji, ako pride kralj Konstantin na grški prestol in ako zavzame grška vlada sovražno stališče napram zaveznikom.

GRŠKI PLEBISCIT ZA POVRATEK KRALJA KONSTANTINA.

ATENE, 6. Danes jutraj okoli druge ure so prišli prvi izidi ljudskega glasovanja v Atenah in v Pireju. Volilo je 45.000 volilcev, t. j. 2 tretjini upravičencev in samo 500 volilcev je volilo proti Konstantinu. Venizelisti so sklenili, da se ne udeležijo volitev. Iz liste volilcev pa izhajajo, da so nekateri glasovali v prilog povratku kralja Konstantina.

KOMUNISTIČNA PROPAGANDA NA OGRSKEM.

BUDIMPESTA, 6. Policija je odkrila, da je bilo mnogo komunističnih manifestov, uvoženih na Ogrsko, zakritih v zavojke krščansko-socialnega lista »Reichspost« z Dunaja. Policija išče najskrbnejše storilce in sokrivce tega duhovitega bojne čina.

SLOVAŠKA DOBI AVTONOMIJO.

PRAGA, 5. Slovaški časopisi javljajo, da je minister Beneš poveril poslancu Klinki na logo, da izdela načrt avtonomije za Slovaško.

Zakaj morajo kmetje biti komunisti?

Kako naj pride kmet med komuniste! — se vprašajo bankirji in bogati trgovci in se zvito smejejo. Komunisti hočejo oropati kmečko imetje, da mu vzamejo prideleke, da mu vzamejo ženo v komunio — tako naštevajo laži ti bogati gospodje. Ni čudno, da jih vedno predo in se vsaki dan izmišljajo nove laži, kajti grabi jih jeza pri sami misli, da se bodo kmetje maščevali in spregledali. Oni se zvijajo v smrtnem strahu, ko pomislijo na zvezo kmetov in delavcev. To pa zato, ker vedo, da jim bo odzvonilo onega dne, ko si bosta podala kmet in delavec svoje žuljave in delavne roke. Tega dne bo odklenkalo vsem bogatašem in oblastnikom, ki držijo kmeta in delavca v sužnosti.

Zato se jim pa tudi tako mudi, da goljufajo kmete in jim govoričijo, da kmetje ne morejo biti komunisti; toda ravno zato, ker to kmetom pripovedujejo in jih od komunistov odvračajo kmetovski sovražniki (trgovci, banirji, bogataši, duhovščina in vsi drugi današnji oblastniki) vedo kmetje dobro, da morajo ravno nasprotno nastopati, kakor jim ti ljudje svetujejo. Sovražnik ne more dati dobrih svetov, sicer ne bi bil sovražnik. Sovražniki in krvoresi kmetov pa so vsi tisti, ki imajo danes v svojih rokah oblast, trgovci in v vsa bogatstva te dežele. Zato kmetje vedo, da ti nasveti buržoazijskih volkov ne morejo biti odkritosrčni. Zato tudi dobro vedo, da kmetom danes ne preostaja nič drugega, kakor da tudi oni postanejo komunisti.

Ali pa kmetje v resnici morajo-biti komunisti? Morajo. — To pa iz sledečih vzrokov: Kmetje so dosedaj bili že vse preveč goljufani zato, ker te stranke sploh ne morejo delati v korist kmetov. To so stranke bogatašev, ki nič ne delajo, ali pa živijo od odiranja, ki ga izvršujejo nad kmeti s tem, da od njega poceni kupujejo in drago naprej prodajajo kmetovce prideleke. To so stranke fabrikantov, katerim delavci poceni izdelujejo izdelke, oni pa te izdelke zelo drago prodajajo. Grabiijo milijone in praznijo kmečke žepce. To so stranke veleposesnikov in grofov, ki imajo v svojih rokah ogromne množine zemlje, ne delajo pa sami nič, kmetje pa jim to zemljo obdelujejo in ničesar nimajo. To so končno stranke današnjih gospodarjev, ki imajo vse oblasti v rokah, kmete, delavce in revne ljudi pa tlačijo v suženski jarem.

Kako bi torej mogoče take stranke delati v korist kmeta, ki dela, živi od svojega pota, nikogar ne ropa in služi kot podanik, suženj in kot živina današnjim oblastnikom in gospodarjem? Za kmečko delavno ljudstvo ravno tako, kakor tudi za mestne delavce ni rešitve v bogataških strankah. Za njih lahko dela samo njihova stranka delavcev in siromanih kmetov. Za kmete in delavce lahko dela samo stranka združenih delavcev in kmetov. Taka stranka je komunistična stranka. To je prvi vzrok, zakaj morajo kmetje biti komunisti.

Drugi razlog je tale. Kmetje so dali neštete žrtve v tej vojski. Kmetje so popadali, izkavali in gledali peklenke muke. Kmetov je ranjenih, pobitih, padlih, mrtvih in propadlih tako množica, da si večje misliti ne moremo. Toda te muke, te strahote so kmetje pretrpeli za tuje koristi in račune, žrtvovali so jih za koristi kapitalistov, grofov in oblastnikov. Zaradi koristi teh se je pričela vojska. Ne da bi bili vprašali kmete in delavce, so ti proglasili vojno. Dočim so kmetje in delavci umirali in trpeli, ta razred oblastnikov je delal liferacije, trgovač, užival, ropal in trpinčil milijone. Ko se je vojska nehala, so na kmetovta in delavčeva ramena naložili vojne dolgovce, draginjo in siromaštvo, toda oni, ki so med vojsko bogateli, nadalje zapovedujejo nad to zemljo, kuničijo nove milijone in pripravljajo nove vojske.

Da bi jih kaznovali za vse te zločine, da bi zabranili, da bi ne delali novih zločinov, da bi vrgli s pleč milijarde vojnega dolga in onemogočili nove vojske, ki se pripravljajo — se morajo kmetje čim prej združiti z delavci v svojo lastno stranko proti tem oblastnikom in njihovim strankam. In ker je samo komunistična stranka naša delavska in kmečka stranka, ker samo komunisti hočejo sodeliti oblastnika za zločine, da odpovedo vojne dolgovce, da prenehajo z vojskami, tako in zaradi tega morajo danes kmetje biti komunisti.

Tretji razlog je ta, ker morejo samo komunisti osvoboditi kmete od trgovcev in kapitalistov. Vse kar kmet danes naredi in s svojo nivoje zbere, oropajo trgovci in kapitalisti. Oropajo najprej s tem, da mu predragro prodajajo sredstva in priprave za obdelavo. Ropajo ga s tem, da kupujejo žito in mrvo in vse prideleke poceni, potem pa predragro prodajajo delavcem in siromakom po mestih. Ropajo ga nadalje, ker imajo izvoz v svo-

jih rokah in prislužijo z izvozom milijarde. Ropajo ga nadalje, ker imajo v svojih rokah izvoz in vse blago iz inozemstva kupijo po ceni in potem kmetom drago prodajajo.

To so pijavke, ki neprenehoma izsesavajo kmeta. Vse njihove stranke so stranke profita. In kadar se pripravijo te, se grizejo le za plen in oblast. Te stranke torej ne morejo kmeta osvoboditi te strašne nesreče. Zaradi tega tudi ne govorijo o zrušenju kapitalizma in trgovine. Samo komunistična stranka delavnega in oropanega naroda hoče in ima interes, da vrže kapitalizem. Zato morajo kmetje biti komunisti.

Nazadnje morajo kmetje biti komunisti tudi zato, da bi se osvobodili od jarma bogataške države. Današnja država ni kmečka in delavska, temveč bogataška, kapitalistična. V taki državi kmetje nimajo nobene oblasti, četudi z delavci tvorijo ogromno večino naroda. Tudi ne postavljajo zakonov in tudi niso ne upravnica in ne sodna oblast. Nimajo ne vojaške ne policijske oblasti. Nasprotno podložni sužnji so vsem tem oblastem; vse te oblasti jih obračajo, kakor hočejo, kjer hočejo in kadar hočejo, in kmetje v tej državi imajo pravico samo, pokoriti se, plačevati davke, dajati živino in vprejo za vojaške rekvizicije, iti v vojno, umirati in služiti kot sužnji.

In ta državna oblast je danes v rokah bogatašev, trgovcev, kapitalistov. Če se hočejo kmetje osvoboditi pritiska kapitalizma, se morajo osvoboditi bogataške države in delavci morajo postaviti svojo delavsko in kmečko državo. Osnovati morajo državo, v kateri so vse oblasti v rokah delavskih in kmečkih svetov.

In ker so samo komunisti tisti, ki vsajajo proti današnji državi bogatašev na celim svetu in ki vodijo boj za zmago države delavnega ljudstva, zato morajo kmetje tudi iz tega vzroka biti komunisti.

IZ SOVJETSKE RUSIJE

(ROSTA-WIEN.)

KULTURNO DELO.

V številnih pokrajinah se objavlja časopise vesti ljudstva.

Med delavci mesta Baku in sovjetske republike Azerbejdžan se je začelo uspešno gibanje proti analfabetstvu. Povsod so upeljani večerni kurzi, kjer se delavci z največjim navdušenjem učijo pisanja in čitanja.

Izvestias pišejo, da je smolenski gubernija začela brezobzirno boj proti analfabetstvu. Vsi oni, ki ne posejajo neupravičeno večerno šolo za analfabete, izgubijo pravico do žilvske izkaznice. Z začetkom 1921 ne sme nihče sprejeti delavcev, ki ne dokažejo, da znajo čitati in pisati.

PREHRANA.

V svrhu kontrole državnih ljudskih kuhinj strani širila mas se vpele posebne nadzornovalne komisije, da dobijo priliko nadzorovanja nad živili, ki se jih uporablja v ljudskih kuhinjah, kjer dobi občinstvo brezplačno hrano.

Politični vestnik

Konečno je general Wrangel izpolnil veličastno misel carske Rusije. Najprej je »svetočano« vstopil v Carigrad, a zatem je na čelu svojih tolovajev vkorakal tudi v Belgrad. Buržoazija se raduje, Wrangel je rešil situacijo Ojačena je rezerva vladnih glasilcev...

2000 Jugoslovancev v Vladivostoku živi od milosti Japoncev. Alfred Davis, tajnik ameriškega repatriacijskega odbora, ki je prišel iz Vladivostoka, je dejal, da je tam še dvasotisoč Jugoslovancev, bivših vojni ujetnikov, ki čakajo na parnike, da jih odpeljejo v domovino. Francija, ki je obljubila ladje, ni poslala nič. Jugoslovanci žive od milosnice Japoncev. Davis je tudi rekel, da je v Sibiriji morda še 100.000 vojni ujetnikov raznih narodnosti. Natančno število ni znano.

Papež tolaži pregnane kralje in cesarje. Pognani kralji in cesarji se kaj radi obračajo do rimskega papeža, da jih položi, ter da blagoslovi njih upanje na boljšo bodočnost. Zadnje čase je papež sprejel v avdienci vsu družino bivšega grškega kralja Konstantina, in sicer prince Andreja, princinjo Alcio, rusko veliko kneginjo Julijo, princinjo Mino in Ksenijo in bogzna še kake prince in princezine.

Ameriški farmarji ponujajo Rusiji bombaž. Chicaska »Prosveta« z dne 6. novembra piše: Državni department, ki redno vsaka dva tedna napove smrt Sovjetski Rusiji, je te dni objavil novo »vizijo«, ki pokazuje konec sovjetskega režima. Ta »vizija« se pa fundamentalno razlikuje od prejšnjih: v glavah washingtonskih »perokov«, se je moralo nekaj zablistati, kajti po njihovem najnovejšem »perokovanju« ne bo vrag vzel boljševiskov s pomočjo topov in strojnici, pač pa bodo enostavno »izcurili« kakor izcuro vino iz navranega soda. Kako in kam bodo »izcureli«, to je kajpada skrbno zavarovana tajnost državnega departmanta.

Modra izjava se glasi:

»Državni department je prejel informacije iz vseh evropskih-sekciij, da pride konec boljševiskega režima v Rusiji prihodnjo zimo. Informativni viri se pa strinjajo v mnenju, da definitivnega poloma še ne bo, pač pa bo boljševisem pocasi izcurel in proces razpada sovjetske se izvrši sponjevalno prej kot naglo.« — List »Okla-homa Leader« je objavil pismo organizacije pridelovalcev bombaža, ki je naslovljeno Martensu, poslaniku sovjetske Rusije. Martens se je obrnil na nasadnike, da li jim je mogoče poslati kaj bombaža v Rusijo.

Odgovor se glasi med drugim:

»Kmetje, ki pridelujejo bombaž v tem delu Združenih držav, so prišli v položaj, ko jim grozi uničenje njihove eksistence. Cena bombaža je padla pod dvajset centov funt, medtem ko nas stane produkcija bombaža dvajset do štirideset centov funt. Farmarji, ki so odločno nastopili proti tej krivici, se zavedajo, da je vzrok tega iskati v splošnem omejevanju svetovne trgovine. Ako bi bil z mir med narodi in če bi bilo dovoljeno svobodno trgovsko občevanje, ne bi bilo takih razmer. Radi bi vedeli, da li je vlada ruske sovjetske republike pripravljena kupiti ameriški bombaž. Ako je, takoj nas obvestite koliko bombaža Rusija more kupiti. Farmarji na jugu Združenih držav so pripravljani prodati sovjetski Rusiji 760.000 svežnjev bombaža letošnjega pridelka«.

IZ STRANKE

Strankino zborovanje

Sodruge članke tržaške Socijalistične sekcije vabimo, da se polnoštevilno udeležijo strankinega zborovanja, ki se nadaljuje danes zvečer točno ob 20. uri v veliki dvorani Delavskega doma. Dnevni red je: Nadaljevanje diskusije o težah in o pogojih III. Internacionalne. Govorili bodo govorniki posameznih struk in strank. Po končanem razpravljanju (danes ali jutri) pride do izvolitve delegatov na bodoči strankini kongres v Florenci. Nam ne sme biti vseeno, kdo nas zastopa na strankinem kongresu.

Včerajšnje zborovanje je stalo na višji strankinih diskusij. Sodr. Amedeo Bordiga je v briljantnem govoru razvil program Komunistične frakcije, naše bodoče stranke in na najstijajnejši način izpodbil vse ugovore reformistov-komunistov proti pogojem in potrebi ustanovitve intransigentne revolucije narne Komunistične stranke v Italiji. — Sodr. Aldo Oberdorfer, ki je govoril v imenu pešice centristov-reformistov, je mogel le površno zagovarjati socialni reformizem in socialno-demokracijo, zgubljajoč se v trditvah, ki ne odgovarjajo današnjemu stanju socialistično organiziranega proletarijata in zahtevam naše dobe.

Konferenca strankinih skupin tržaškega in kraškega okrožja

Konferenca strankinih skupin tržaškega in kraškega okrožja, ki se je imela vršiti prejšnjo nedeljo, je bila odnešana radi slabega vremena. Zato se bo vršila neprekinjeno v nedeljo, 12. t. m. ob 10 dopoldne v prostorih gospodarskega društva na Kontovelju. Program, o katerem se bo razpravljalo, je važen. Zatorej pošljite svoje delegate vse strankine skupine in naj se udeležijo vsi povabljeni sodruzi. Dobrodošli tudi delegatje kulturnih, strokovnih in gospodarskih organizacij.

Domači vestnik

Politična stranka ali volilni odbor?

Tržaškemu listu »Il Piccolo« se je nekaj sanjalo. Sanjalo se mu je, da pogrešajo tržaški socialisti v rapalski pogodbi klavzule v zaščito pravic jugoslovanske manjšine na tem ozemlju edino zato, ker se nadejajo, da se jim bo izražala hvala za slovenskih glasovnicah pri občinskih volitvah. Te sanje je »Piccolo« objavil in je samoposobi umljivo, da jih je »Edinost« prevedla in tudi objavila. Piccolov sanjam doda »Edinost« tole: Taka trditve je precej huda, ker vsebuje očitane, da ne izhaja postopanje socializmov v resnici iz čiste ljubezni do pravice in svobode marveč iz strankarske sebičnosti; da je torej le zavraten maneuver. Prepuščamo socializmom — pravi »Edinost« — naj se branijo sami pred takim očitanjem. Mi se pa ne bomo branili, ker bi bilo preveč neumno. Končno je pač vseeno kaj si mislijo o nas nasprotniki in je vseeno ali vedo ali ne, da je socialistična stranka mednarodna in, da ima pravico in dolžnost razširiti svoje delovanje med vsa ljudstva. Le nekaj bi radi povedali. To namreč, da smatramo meščanski listi vsako politično stranko le za nek stalni volilni odbor, za čisto navadno volilno organizacijo, ki ima nalogo loviti glasove za svoje kandidate. Skoro gotovo je res, da so take vse meščanske in nacionalistične stranke. Morda je res tudi to, da so dajale socialistične stranke pred vojno preveliko važnost volitvam. Ali, ako ne bi bila naše stranke naloga nič lepša, tedaj res ne bi bila vredna vseh žrtv, ki se jih zanj naredi. Toda mi vemo, da žrtve niso neplodne in, da je teh žrtv stranka vredna. Mi smo pač zato, da izkoristimo v svojo korist in v korist proletarskega gibanja tudi volitve in volilni boj. Ali to je le del naše akcije in ne najvažnejši del. Ako bi imeli naši preljudbejni nasprotniki nekoliko več spoštovanja do sebe in svojih strank, bi nehali očitati nam grehe, ki niso naši marveč njihovi. Socialistična stranka bo branila vedno pravice in svobodo vseh narodov; torej tudi Slovencev, ne radi glasov, ne zato da žanje za svoje delo hvala, marveč zato ker mora tako delati, ker ne bi imela drugače niti pravice, da se imenuje socialistična stranka.

Volilni zakon za Julijsko Benečijo

Brzjavna agencija Stefani sporoča iz Rima sledečo o razširjenju italijanskega volilnega zakona na nove pokrajine: Gazzeta ufficiale (uradni list) objavlja kr. odlok z dne 19. nov. 1920. števil. 1655, kateri vsebuje besedilo političnega volilnega zakona za nove pokrajine kraljevstva. Odlok stopi za Tridentinsko Benečijo na podlagi zakona z dne 26. sept. t. l. neposredno v veljavo in se razširi na jadransko ozemlja z aneksijo, katere zakonski načrt se ima vsled rapalske pogodbe vsek čas v parlamentu odobriti. Številno poslancev, ki se jih bo izvolilo v posameznih volilnih okrajih novih pokrajin, volilni odbori in dan volitev se bodo določili v naslednjem kraljevem odloku, kateri se ima načrtati od ministrskega predsednika.

Gibanje med državnimi uslužbenci

Bedni gmotni položaj državnih uslužbencev je napotil Zvezo državnih uslužbencev, da je izdala na tovariše na deželi ta le proglas:

Tovarišem iz dežele!

Blizu se 11. december in državni uslužbenci Trsta združujejo svoje vrste, pripravljani, da sklenjeni započnejo borbo, katero jim nalaga vlada.

Tovariši iz dežele, bodite pozorni na sklepe shoda, ki se vrši v nedeljo, dne 12. t. m. v gledališču Fenice (v Trstu).

Bodite pripravljeni, da jim sledite brez obotavljanja in brez dvomov, da pokažete s tem popolno solidarnost s tržškimi kolegi.

Šest mesecev moledovanja in birokratičnega postopanja ni dovedlo do ničesar.

Vlada se dela gluh in pušča svoje podrejene v rokah oduhov, niti se ne briga za njih neprestano obubožanje.

Tovariši iz dežele!

Vaši kolegi iz Trsta so pripravljani. Ne izdajte jih!

Zvezno združenje državnih uslužbencev.

NAROČNIKOM! Vsem naročnikom, katerim je potekla ali v kratkem poteka naročnina, prilagamo v današnji številki poštni ček, s katerim je mogoče pri vsakem poštnem uradu ponoviti naročnino. Naročniki naj napišejo na vsaki del čeka, na levi in na desni, svoj natančen naslov (ime, kraj, poštni urad) in znesek, katerega posljejo kot naročnino. Opozarjamo na to, da morajo, ker se je ponovno zgodilo, da so nam nekateri poslali naročnino po čeku, ne da bi napisali svoje naslove na istem. Raditve smo morali pisariti na pošte urade, da zvezo ime takih pošiljateljev. Res nepotrebno delo! In vsakemu mora biti znano, da je čas zlati! Kdor hoče istočasno kaj naznaniti upravištva, naj piše na zadnjo stran čeka, kar mu ne povzroča poštinskih stroškov. Nikče izmed starih naročnikov naj ne pozabi pristaviti svojemu naslovu tudi številke naročnine. Ta številka je razvidna na desnem gornjem kotu naslova, na podlagi katerega dostavljamo list naročniku. Je v interesu upravištva in naročnikov, da se vsak drži navedenih pravil. Drugače je upravištvo delo jako oteženo in isto moro zgubljati mnogo dragocene časa, kar mora brskati po vseh knjigah, da najde, je li pošiljatelj star ali nov naročnik našega lista.

Par tednov pred potekom naročnine opremljamo naslov z rdečim pečalom »plačano do...«, kar opozarjamo vsakega. Naročnikom, ki ne plačajo v praviem času, pošiljamo list že par tednov naprej v dobri nadi, da jih bo rdeči pečat nad naslovom opomnil na njihovo svetlo dolžnost.

Zaljubljen nima naša naklonjenost vedno zaželenega uspeha. Ni lepo od nekaterih naročnikov, da si pustijo pošiljati list brezplačno! Na to dejstvo opozarjamo tudi one, ki nam pišejo, naj jim pošljemo list in da posljejo naročnino takoj po prejemu prve številke. Imamo dobro vero v vsakega! Vendar mora vsakdo pomisliti, s kako ogromni izdatki je spojeno izdajanje časopisa v sedanjih razmerah. Nadalje naj se zaveda oni, ki si naroči list in ne pošlje naročnine, da izkoristi ta za način le proletarijat; razumetja naj pomeni, da mora vsak pošten človek oziroma tako postopanje kot skrajno malomarnost in lažnost.

Popravek h »Sonetu brez posvetila«. V prvo kitico, druga vrsta, v petkovi številki objavljene pesmi se je vrnila napaka, ki daje kritiki drug smisel. Mesto: ki v mojih prstih grejete vampirja! stoj: ki v svojih prstih grejete vampirja!

Poštno-brzjavni uslužbenci pred stavko. Za občinski in državnimi uslužbenci prihajajo uslužbenci pri pošti in brzjavu. Vse tarje enake bremena, vsi imajo v glavnem enake zahteve in zdi se, da bodo vsi šli enako pot: v stavko. Oni tega ne zakrivajo, v svojih proglasih govorijo odkrito. Poglavitna zahteva državnih uslužbencev je, da jim vlada dovolji draginsko doklado. Poštno-brzjavni uslužbenci stremijo poleg tega še za gospodarskim izenačenjem s tovariši iz kraljevstva. Za slučaj stavke stoje ob strani poštinski uslužbenci tudi železničarji in mornarji, s katerimi bodo v kratkem združeni v enotno zvezo transportnih delavcev. V petek, dne 10. t. m. imata druga in tretja kategorija poštno-brzjavni uslužbencev zborovanje glede novih zahtev, katere je predložil osrednji odbor Zveze pošt.-brz. vladi.

Konec stavke obč. uslužbencev v Rovinju. Uslužbenci rovinjske občine, ki so pretekli četrtlet stopili v stavko vsled zaostalosti svojih pristojbin so končno dosegli ugoditev svojih zahtev in povzeli za delo.

Vlada bo vrnila jugoslovanske parnike ladjeledničarjem-lastnikom. Ministrstvo za trgovino in obrt je odločilo, da bo odlej naprej začel s postopnim povračevanjem jugoslovanskih parnikov tovaraznim ladjeledničarjem glasom italijansko-jugoslovanskega sporazuma. — Zaenkrat je ministrstvo določilo čas in kraj vračanja za sledeče parnike: »Maria Immacolata«, »Bosanka«, »Sergij«, »Leopoldine«, »Dubac«, »Lapada«, »Presidente Becker«, katere bodo Dubrovniška paroplovna družba v Dubrovniku; »Dunav« od Ogrsko-hrvaške paroplovne družbe, Libera na Reki; za parnike »Izvor«, »Epidaur«, »Iskra«, »Orient« in »Istina«. Paroplovne družbe G. R. cich v Trstu in za parnike Družbe za pomorsko ladjeledništvo: »Oceania«, »Kostrena«, »Jadera«, »Radium«, »Zora«, »Mrav«, in »Sud«. — Način predaje določi se posebna drevkizacijska komisija. — Dokler ne odobri medzavezniška reparacijska (odškodninska) komisija italijansko-jugoslov. sporazuma bodo ti parniki plovili pod medzavezniško zastavo z razvešeno jugoslovansko zastavo na glavnem jamboru.

Vabilo na naročbo. Kulturna bodočnost vsakega naroda je odvisna povsem od duševnega razvoja njegove mladine. Narod, ki je pozabil na svojo mladino, je obsojen samemu sebi v neizogibno smrt. Najhujši vir izobrazbe otroške duševnosti je mladinska književnost. Naša mladinska književnost se je v zadnjih letih precej razmahnila, kar je pač glavna zasloga mladinskih listov, ki so nam vzgledni precejšnje število mladinskih pisateljev. Na Slovenskem smo imeli doslej tri mladinske liste, ki so vsak po svojih močeh delovali v blagor slovenskega otroka. Od teh virov duševnega zdravlja je naša primorska deca odtrgana že polni dve leti. Potrebno je, da nadomestimo izgubo na enem izmed najvažnejših polj narodne kulture. To nalogo je prevzela, ker je najbolj poklicana v to, »Zveza slovenskih učiteljskih društev v Trstu«, ki bo začela izdajati z januarjem prvo letno mladinski list »Novi rod«. Izhajal bo mesečno v formatu 17/27. Uredništvo si je zagotovilo sodelovanje najboljših mladinskih pisateljev, tako da bo »Novi rod« tudi vsebinsko odgovarjal vsem potrebam naših dni. Naročnina je bila vključb visokim stroškom določena tako nizko, da si ga lahko omisli vsaka slovenska hiša. List bo celoletno 12 L, polletno 6 L, četrtletno 3 L a posamezne številke po 1 L. Apeliramo na vse slovenske starše in jih vabimo v krog naročnikov novega mladinskega lista. Z malenkostno vsoto prisrskljivo lahko svojemu otroku najboljšo čtivo in obenem zagotovijo obetno temu važnemu glasniku vsega dobrega našega. Naročila sprejema upravištvo v Trstu, ul. Ruggero Manna, št. 20, L. nadst.

Zveza slovenskih učiteljskih društev v Trstu

Koncert v štednji. Prava oaza v pušavi bo za nas koncert, ki ga priredijo v soboto, 11. t. m. ob 7 v poluri zvečer v veliki dvorani »Gospodarskega društva« pianist Srečko Kumar, Illsbergov učenec, ki je dovtisl Tartini-jev konservatorij in je imel že lepe uspehe na koncertih po Čehkem in v Lipskem; znan je kot izborni interpret Chopina in Bacha; — potem koncertni mojster Karel Sancia, član kvarteta »Zika« ki velja sploh za najboljšega slovenskega violonista; in Avrelia Sancia, pevka obseznega in močnega glasu, ki je že znana iz koncertov »Učiteljskega društva«. — Upamo, da noben ljubitelj glasbe ne zamudi te ugodne prilike in se koncerta gotovo udeleži. — Vzpored koncerta prinesejo prihodnji.

Mosconi v Tolmini. Generalni civilni komisar za Julijsko Benečijo je predprejeli teden posetil Tolmino. Poročajo, da ga je prebivalstvo jako vladno sprejelo. Je pač tako! Generalni civilni komisar se je razgovarjal z različni osebnostmi in obljubil, da se bode kmalu gradila železnica iz Sv. Lucije preko Tolmina do Trbiča.

Lastniki prizadetih zemljišč se ne smejo dotakniti tih spomenikov. Ugovori so naslovljeni na 5. oddelek vojaškega ženja v Gorici (Corso V. E. 81).

Goriški vodovod. Občinski odbor goriškega mesta je dne 19. p. m. sklenil o gradnji novega občinskega vodovoda. Gospodje odborniki pa niso mogli priti do nobenega sklepa, vsled česar se je vprašanje zopet oddolilo.

Vojna škoda. Dornava se, da je vlada v nekaterih benških krajih zvišala cene pri gradbenem materialu na 500% in celo 600% prvotno ugotovljene vojne škode. To pa velja le za ona dela, ki se izvršijo v dobi od 31. oktobra do konca decembra t. l.

Višji kulturni svet

»Ljudski oder« pri Sv. Ivanu v dolini vabi na svojo prvo zabavno in poudčno prireditev. Na programu je veseloigra v enem dejanju: Etbin Krištova: Kdo je blažen? Nastopajo najboljši mešani zbor, katere bo proizvajal društveni pevski zbor. Nastopijo tudi najboljši naši kupletisti s humorističnimi kupleti. Velezabavno bo sročkanje, kjer bo vsak klor kupi srečko, dobil dar.

Da bo ta prva naša prireditev vspela čim impozantnejše posebej vabi bratska društva, da se polnoštevilno udeležijo te prireditve, ker tudi na ta način bomo zbudili med ljudstvom zanimanje za naše društvo, med člani pa pogum in navdušenje za društveno delo.

Čisti dobiček gre v korist kulturnim ustanovam našega društva. — Na svidenje v nedeljo dne 12. t. m. ob 16 v prostorih »Narodnega doma« pri Sv. Ivanu.

Za odbor: Anton Švah.

Ljudski oder Opatija ima v nedeljo dne 12. t. m. v društveni dvorani svoj izredni občni zbor. Dnevni red: poročilo tajnika, volitev odbora, poročilo o članarini, pristop novih članov in izjava oblasti glede našega delovanja. — Upamo, da ne bo nihče manjkal.

»Ljudski oder« Sv. Jakob naznanjaval, ki se zanimajo za godbo na pihala, da se pričnejo v najkrajšem času vaje. Kot strokovnjak godbe in peja bo podučeval sodrug Deščak Humbert. Podučeval bo tudi mandolinistično skupino. Vendar se je posrečilo posrečilo odboru po dolgem trudu, da je pridobil osebo, ki bo zastavila vse svoje moči za skupno delovanje in kulturni napredek naše mladine.

O d b o r.

Za Tiskovni sklad »Dela«

Federacija rudarjev in gozdarjev v Idriji L 30—
Fran Božiček, gostilničar, Spod. Idrija 10—
Jakob Kogej, rudar v poklju 2—
Nabrano v gostilni Kogej (prej Makovič) v Idriji 21:05
Franc Menard 2:25
Nabrani sodr. Frilja v Senožečah: Vidmar L 10, Fonda L 6, Skamperle A., Frilja G., »Kolar«, »vesela družba« po L 5, Stibi J., Franičič, Pavšner B., Mahorčič, Sebel, Filipič, Švigelj A., Nabergoj, Prekrski, Solar, Pavšner M. 2 L, Stok, Bratuš po 1 L; skupaj 60—
Darovali vrli sodrugi in gosije v društveni krmi v Nabrežini: Caharija L 3, Gruđen, krčmarica L 2:20, Colja, Ferfolja, Kosmina, Caharija, Pertot, Gruđen Pertot, Neimenovan, Janez, Černjaya, Dorja Anžol po 2 L, Radovič, Dorja, Caharija, Visintin, Caharija Pavlina, Neimenovan, Gruđen, Legiša, Štefan Colja po 1 L; skupaj 37:30
Darovali delavci iz Spod. Dan in Sorice: Ivan Kejžar L 4, Gorzelc Jožef in L. Fran po L 3, Ivan Kejžar, Matej Markelj, Franc Kejžar, Primožič, učitelj Tala—Peter, Talar Matevž, Jakob Frelih, Alojzij Kačar, Valent n Gasser, France Talar po 2, France Gasser, Tomaž Jensterle, Jernej Jensterle, Ivan Čufer, Štefan Kejžar, Florjan Jensterle, Lovro Jensterle, Ivan Talar, Ivan Golja, Jožef Faljar, Peter Kejžar, Neimenovan (3-krat), Justin Gasser, Janez Kejžar, Matevž Talar, Jožef Talar, Peter Grohar po L 1, Ivan Kejžar L 2:50; skupaj 50 50
Kulturno društvo »Ljudski oder« pri Sv. Jakobu—Trst 30—
Skupaj 243—
Prej izkazanih 874:35
Skupaj 897:73

Komunistično posojilo

Pri naši upravi so podpisali komunistično posojilo: Kulturno društvo »Ljudski oder« pri Sv. Jakbu—Trst 2 deleža L 50; sodr. Vinko Fortuna, Dekani L 25.

Tuja valuta na tržaškem trgu

Trst, 7. decembra 1920
Neprepčatene krone 6:50 — 8—
avstr. jstko-nemške krone 5:50 — 6—
češko-slovaške krone 32— — 33—
dinarji 77— — 78—
leji 39— — 39:50
marke 39:50 — 39—
dolarji 27:80 — 28—
francoski franki 166— — 166:50
švicarski franki 430— — 436—
angle ki luntl papirnati 97— — 97:50
angleški funti, zlati 114— — 115—

Delavski pregled

Stavbinskim delavcem!

Kakor smo že objavili v »Delu«, je Zveza stavb. delavcev v Italiji ugodila naši želji stem, da članom Zveze slovenske in hrvaške narodnosti da vsak mesec eno številko »Dela« brezplačno. Uredništvo »Dela« da na razpolago Zvezi eno stran lista tiste številke, katero se bo našim članom razdelilo. V tej številki se bo objavljalo vse vesti in objave naše Zveze — kakor tudi vse vesti o gibanju stavbinskih delavcev, bodisi na strokovnem, kakor na zadržnem polju. Ta številka »Dela« bo glasilo stavbinskih delavcev v Julijski Benečiji.

Prva številka »Dela« za stavbinske delavce bo izšla v petek 17. t. m. in se bo poslala vsem podružnicam stavbinskih delavcev, ki imajo člane slovenske in hrvaške narodnosti.

Dolžnost vseh teh podružnic, da nam takoj sporoče, koliko iztisov lista potrebujejo za svoje člane — kakor tudi, da nam vedno poročajo o vseh važnih dogodkih v svojih krajih, ki se tičejo stavbinskih delavcev.

Podružnice morajo skrbeti, da bodo vsi naročeni iztisli takoj razdeljeni med člane, da ne bodo listi ostajali po podružnicah. Nočemo, da bi bili člani brez lista, — kakor tudi nočemo, da bi listi ostali nečitani.

Vse podružnice morajo sporočiti število iztisov, ki ga potrebujejo, najkasneje do 15. t. m.

Vsa naročila, kakor tudi vsi dopisi, ki se tičejo stavbinske številke »Dela«, je poslati na s. Josipa Petetjana, Trst, Corso Garibaldi 31, I.

Sodruzi zanimajte se za to svoje glasilo, dopisujte in skrbite, da ga bodo vsi člani čitali in širili.

Zveza Stavbinskih delavcev v Italiji, deželno tajništvo v Trstu.

NAROČNIKOM! Upravištvo »DELA« vas vprašuje, ali ste že obnovili naročnino. Ako je še niste, storite to takoj!

Iz dežele

PODGORA.

Socialistična sekcija pristopa h komunistični frakciji. Dne 2. t. m. je sklical odbor krajevne komunistične organizacije zaupni sestanek v prostore sodruga Koosa. Sestanka se je udeležilo vse v politični organizaciji organizirano delstvo. Za predsednika sestanka je bil enoglasno izvoljen sodr. Marij Simoneti. Po izvolitvi predsednika, prečita isti dnevni red sestanka, kateri je bil sledeči: 1. Vzrok krize Italijanske Socialistične stranke; 2. priprave za narodni kongres v Florenci in 3. izvolitev delegatov na kongres iste. Po prečitjanju dnevnega reda poda poročilo sodr. Marij Simoneti. V jedrnatih besedah je orisal sedanjí politični položaj, ter krizo v kateri se nahaja italijanska socialistična stranka. Orisal je umazano politiko ki jo vrše posamezne struje v stranki, posebno pa reformistične struje, podal v glavnih potezih sklepe reformističnega sestanka v mestu Reggio Emilia, ter sklepe zadnjega sestanka sklicanega po pripravljenem odboru komunistične frakcije v Imoli. Med drugim je dejal: Sodrugi, delavci Mi ki si s svojim obrazom služimo v blatu in dežju kočok kruha, da preživimo gladno družino, nam ne preostane drugega, kot da se združimo potom prave mednarodne solidarnosti pod prapor pravice in resnice, pod on prapor, ki nas vodi na pot uresničenja pravega komunizma, uresničenja v bratski nam Sovjetski Rusiji. Po tem izjavljanju je sodr. Marij Simoneti predlagal naj se v tem oziru nahajajoči sodrugi premislijo h kakšni frakciji naj pristopijo podgorska sekcija. Debate so se udeležili sodrugi Kocjančič Peter, Prinčič Aleksander in še mnogo drugih, kateri so vsi predlagali, da naj sodrugi prej premislijo predno se končno izjavijo. Ker se ni noben sodrug oglašil k besedi, je stavl predsednik sodr. Marij Simoneti vprašanje: Kam naj pristopi sekcija? Ne bomo opisovali kakšno veselje je zavladalo v areh naših sodrugov, ko so se vsi do zadnjega izjavili, da sekcija pristopi h komunistični frakciji. Ob enem je bil izvoljen naš vrli sodr. Marij Simoneti kot delegat, ki bo zastopal sekcijo na kongresu v Florenci. Sekcijam Goriške, Vipavske in Brd ključno: Zdravite se o sodrugi in oprite se posameznim reformističnim volilnim elementom ter pristopite vsi do zadnjega v pravo delavsko stranko, ki se imenuje — revolucionarna komunistična stranka. — Ob enem se zahvaljujemo našim podgorskim hruščakem, ki so mislili in ki še danes mislijo, da je komunizem v Podgori zaspal od kar so našli tati kr. karabinjere, da so nam prepovedali prostor naših institucij pri sodr. Nemcu Jožetu. Ne! hruščaki, od kar nimamo prostora, so naše delavstvo bolj kompaktno združuje k našim političnim organizacijam kar vidi in čuti da le potom močne organizacije si bo pridobilo pravice in svobodo. Tebi delavstvo pa ti ključno: Stoj na strani in takaj dneva svojega odrešanja!

TRNOVO PRI GORIC.

Šola se mora oprestiti vsiljivi predsojdom. Po dolgih petih letih se je končno zopet začel redni šolski pouk na naši enozredni šoli. Bil je pač skrajni čas. Nevednost je najslabši delež človeka v življenju. Da je mladina v takih brezšolskih razmerah nevedna, je naravno, in težko nalogo ima učitelj, zlasti pri bolj odraslih otrokih. To gotovo čuti tudi naš gospod učitelj Peršič. Raditve je pričel z predavanji za stariše šolobolnih otrok. Predavati namerava o vržgi vso nedeljo v šolskih prostorih. 28. pr. m. se je vršil prvo tako predavanje. Načeloma ne more biti nobeden nasproten tej ideji. Nasprotno, ta je v interesu vzgoje, da deluje učitelj-vzgojitelj v sporazumu z interesiranimi starši. Najboljši šolski priporočilo to metodo. Ali, kakor je ideja pametna, tako je stvar, po prvem predavanju sočeti, zgrešena. Če smemo pričakovati, da se bodo predavanja vršila v takem duhu, potem je naša sodba že izrečena.

Gospod predavatelj zastopa stališče, katero zastopajo vsi moderni pedagogi, da je namreč potrebno za vspešno vzgojo otroka, da deluje doma in šola roka v roki ter roti starše, naj vzbujajo v svojih otrokih ljubezen do šole. To je popolnoma pravilno. Ni pa pravilno, da zvrča vso krivdo na starše, ako otrok nima do šole onega veselja, ki bi ga z ozirom na njeno važnost moral imeti. V prvi vrsti bi moral otrok dobiti v šoli zavest o nje koristnosti. Če pogledamo ljudskotolski zakon in ustila, uvidimo takoj, da otrok v teh mejah ne more dobiti pravega zanimanja za šolo. In tudi starši, ki so obiskovali enako šolo, ne morejo vcepiti otrokom tiste zavesti koristnosti šole, ker ta šola ne pride preko čitanja, pisanja in računanja. Ko človek zapusti to šolo, vstopi v samostojno realno praktično življenje skozi popolnoma nepripravljen. Šola bi morala zidati most od varstva do samostojnosti. A ravno tega naša šola ne napravi. Človek pade takorekro »na« v vrtnice življenja, ki ga nosi semintje, kakor veter zuho listje. Izhod je samo eden: premena šolskega sistema.

Tu, gospodje, iščite vzroka apatiji staršev in otrok do šole. Za današnje čase neprimerno je tudi to, da išče gospod predavatelj v veri zdravila za vso zlo. Neprimerno tembolj, ker se ne da dokazati, da se šola in vera izpopolnjujeta in podpirata. Nasprotno, izključujeta se. Če želimo dokazov, jih dobite, kolikor hočete. S tem, da pravi: »Kdor hodi v cerkev, je že dober, njemu ne govori pridigar na prižnici, marveč govori on, ki stoji zunaj, ker le oni so slabi...« zapušča g. predavatelj svoje polje in se podaja na duhovnikovo. Še bolj smešno je, ko gosp. predavatelj pravi staršim: »Učite otroke moliti, da ne bodo prekinjali.« Takih našnih starševskih nazorov menda ne bomo premevali. Otroci vendar ne kolne zato ker ne zna moliti.

Učite otroke dostojnosti, učite resnico, učite logike, vzgajajte znanje in oni Vas bodo ljubili in spoštovali in ljubili in cenili bodo tudi šolo. Vzgajajte nam znanje in mi Vas bomo spoštovali in cenili kot dobre kulturne delavce, brez oziira na Vaše prepričanje in brez oziira na Vaše pripranice in brez oziira na Vašo socialno stopnjo. A. Gruđen.

AJDOVŠČINA.

Naši karabinci so postali tako prepotentni, da ne moremo več mirno prenašati njihovih odjodnih žikan. — Vse kar je prav, toda to, kar uganja sedaj naš »mareciallo«, bi se lahko dogajalo samo še kje v Afriki. — V nedeljo, dne 28. novembra je imel pri nas javen shod sodrug Regent. — Ta shod je bil pravilno in pravočasno naznanjen, toda ne glede na to, se je par dni po shodu oglašil g. marešalo pri gostilničarju, kjer se je shod vršil, ter ga začel strogo eksaminirati, kak shod se je vršil. — Rekel je, da je bil prijavljen strokovni shod, govorilo pa da se je na tem shodu o politiki. Naročil je gostilničarju, da ne sme nikoli več dovoliti, da bi se v njegovi gostilni govorilo o politiki, da mora vsakemu gostu prepovedati politizirati, ter mu zagrozil, da ako bo izvedel, da se v njegovi gostilni politizira, da jo bo takoj zaprl. Gostilničar je seveda sedaj v velikih skrbih, da bi mu se res kaj takega ne pripetilo. — G. marešalo je tudi poizvedoval, kdo je na shodu govoril in kaj se je govorilo. — Seveda pri nas vsak otrok ve, da je bil g. marešalo vstop na naš shod ravnotako svoboden, kakor vsakemu drugemu, da bi bil torej lahko prišel poslušati naše govornike in zato bi dobival tudi primerne odgovore. — Ako nas misli g. marešalo z grožnjami ostrašiti, se pač temeljito moti. Ajdovščina je vsa rdeča, če pa je to komu pravi ali ne!

MATENJA VAS.

V petek, 3. t. m. smo imeli v Matenji vasi zadržiški shod. — Na shodu je poročal ing. Dragotin Gustinčič o potrebi ustanovitve Kmečko-Delavskegospodarske zadruge. — Razlagal je novo gospodarsko situacijo našega kmečkega zadržištva, ki je nastala vsled odepitve naših krajev od ostale Kranjske, ter pozival ljudi na novo gospodarsko delo. — Kmet ne sme obupati in čakati, da mu bodo drugi pomagali, ampak si mora pomagati sam, kakor si pomaga sam tudi delavec. — Potrebno je zlasti, da se kmet in delavec v gospodarskih organizacijah združita, ker samo tako bosta izkvalificirali trgovca in maštarja, ki so glavni izkoristevalci enega kakor drugega, iz procesa izmenjavanja blaga med tema dvema stanovoma. — Izvolil se je pripravljali odbor, ki si je stavl nalogo, da izvrši priprave za ustanovitev kmetijske-gospodarske zadruge za vso Pivko.

OPATIJA.

V nedeljo, dne 12. t. m. ob 10. uri se vrši v društvenih prostorih v Opatiji shod strokovnih organizacij. Govori sodr. Josip Petetjan iz Trsta.

SELO NA VIPAVSKEM.

V nedeljo, 5. t. m. se je vršil pri nas zadržiški shod. Shod je otvoril predsednik selške zadruge sodr. Mirmoja, ki je pojasnil namen tega shoda in predstavl sodr. ing. Gustinčiča od Delavskih zadrug iz Trsta, ki je prišel na ta shod kot zastopnik Kmetijskega oddelka Delavskih zadrug za Trst, Istro in Furlanijo, da poroča na tem shodu, številni navzoči iz Sela, Dobrave in okoliskih vasi so sledili z velikim zanimanjem govornikov in izvajanjem in čisto glasno prijetivale. — Po končanem govoru inž. Gustinčiča se je razvila debata, v katero je posegel sodr. učitelj Mirmoja iz Dobrave in več kmetovalcev. — Zanimivi shod je končal s pozivom na sodr. Gustinčiča, da se oglasi v kratkem zopet pri nas.

KOZANA.

Javen shod kolonov do v nedeljo, 12. decembra ob 15.30 v prostorih Antona pl. Reja v Kozani z dnevnim redom: »Kolonski dogovori in odlog odprave. Poročilo b6 sodr. Tuma. Vabijo se briski koloni, da pridejo polnoštevilno, ker se gre za ureditev njih življenjskega vprasanja. Dolžnost vsakega organiziranega kolona je, da pridoba za organizacijo še posamezne omahljivce, ki so vajeni večne sužnosti in ne razumejo sedanjega ugodnega položaja. Kolonska organizacija v Italiji se blizu milijonskemu številu in postane v kratkem ena najmočnejših organizacij na svetu. Le v tej ogromni organizaciji le